

ועד"ז בעבודת האדם: העבודה שמצד הנשמה, וכן כללות העבודה שמצד תורה — היא מלמעלה למטה, מ"אורה" עד "יקר"; ואילו העבודה שמצד הגוף נופש הבהמית — היא מן הקל אל הכבד, מלמטה למעלה, מ"יקר" עד "אורה".

וזו ג"כ ענין שני העבודות ד"אורו המן" (שתחילה פורש מענינים בלתי-רציוניים) ואח"כ "ברוך מרדכי", או שמתחיל מ"ברוך מרדכי" ואח"כ נעשה "אורו המן"⁸⁴.

וכפורים ישנם שניהם יחדיו — שהרי כפורים צריך "לכסומי עד דלא ידע בין אורו המן לברוך מרדכי"⁸⁵.

וממשיכים זאת על כל השנה כולה — שתהי' שנה שמחה ומצולחת, ב"אורה ושמחה וששון ויקר".

* * *

יד. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כלילה ההוא נרדה שנת המלך.

* * *

טו. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם בהתעוררות ופורים⁸⁶ תורת הכעש"ט:

בכל המגילה נקראים בני"י בשם יהודים. בתורה נקראים בשם "בני ישראל", ואילו במגילה נקראים בשם "יהודים".

ידוע שהשם "יהודים" הוא בגלל ענין המסירת-נפש שישנו אצל בני ישראל.

[וזוהו הטעם שנקראים במגילה בשם "יהודים", אע"פ שהיו לא רק משבט יהודה, אלא גם משאר השבטים — כדאיתא במגילת⁸⁶ בנוגע למרדכי ש"מבנימין קאתי, ואמאי קרי לוי יהודי, על שום שכפר בע"ז (ללא יכרע ולא ישחתוק"⁸⁷), שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי", וכאופן כזה היתה אז הנוגת בני"י שכפרו בע"ז מתוך מסירת-נפש, שהרי בגלל זה היתה גזירת המן "להשמיד ולהרוג ולאבד גו"⁸⁸, כפי שמבאר רבינו הזקן בתורה אור⁸⁸ ש"אם רצו להמיר דתם לא הי' המן עושה להם כלום, שלא גזר אלא על זיהודים, אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה כו"י".

84) ראה גם שיחת פורים שבתערה 8. מגילה יג, א. (86)

וש"נ. (87) אסתר ג, ב. (87)

85) שיחת פורים תשי"ה בתחלתה (סה"ש) (88) מג"א צ, א. וכ"מ. תש"ה ע' 71.

וע"ז נעשה אצלו ענין של "שמחה" — התרחבות והתפשטות בכל עניניו.

ועד שמוגיע לענין ה"אורה" — שזוהו מעמד ומצב שלמעלה מכל מדידה והגבלה, בדוגמת מעלת ה"אור" שהוא נעלה יותר לא רק מ"רקיע" אלא גם מ"מים"⁸⁹,

ועד לדרגה נעלית יותר — כהדירקן ד"אורה" לשון נקבה, שהו"ע המקבל,

— וע"ד המבואר⁹⁰ בענין "זאמנה כל זאת וקיים עליונו"⁹¹,

שהענין ד"כל זאת", לשון נקבה, בחי מקבל, בחי המלכות שמקבלת מלמעלה, היא נעלה יותר מהענין ד"קיים עליונו", דקאי על המלכות כפי שגששית "ראש לשועלים" —

והיינו, שלאחרי שגששית ההתרחבות וההתפשטות בכל עניניו ובכל הכחות שלו, עד שלא ניכר אצלו ענין של כלי ומדידה והגבלה, כי אם "אור" בלבד — אזי בא לדרגה נעלית יותר: ביטול במציאות בתכלית,

"כעבדא קמי מרי"⁹², היינו, שאינו אפילו כבחינת "אור", אלא הוא רק מקבץ ("אורה") מהמאור ועצמות ומהות שלמעלה.

יג. אמנם, סדר הנ"ל ל"אורה" הוא בעבודת האדם

מלמטה למעלה, מן הקל אל הכבד; אבל בענין השכר שנמשך מלמעלה ע"י העבודה — הסדר הוא מלמעלה למטה, מן הגדול אל הקטן: לכל לראש — "אורה", ואח"כ "שמחה", ואח"כ "ששון" ואח"כ "יקר".

וכידוע גם הפתגם שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁹³ בשם אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) י"ע, שכאשר צדיק שנמצא למטה (נשמה בגוף) רוצה לפעול התעוררות אצל איש ישראל, אזי מתחיל מהנשמה כפי שמלוכשת בגוף, ואח"כ פועל בגו"י, ואח"כ בחי", ועד שמוגיע ליחידה; משא"כ כאשר צדיק כנו שהוא למטה רוצה לפעול התעוררות אצל איש ישראל — אזי מתחיל מיחידה, ואח"כ נמשך בחי", ומכה בגו"י, ופועל בנשמה — המלוכשת בגוף, שנוגלים דמעות — דמעות של שמחה, כיון שנמשך מ"אורה ושמחה" דלמעלה.

79) ראה ת"מ ח"א ע' 52 ואילך. ע' 140. א. שבת י"ד, א. (82)

ואילך. ח"ד ע' 138 ואילך. ע' 175 ואילך. (83) שיחת פורים תרצ"ז ס"ז (סה"ש) וש"נ.

80) ראה לקי"ת נצבים נג סע"ב. וכ"מ. (84) ת"מ ח"ט ח"ט ריש ע' 179. (85) נוסח תפלת ערבית.

את האדם, בשני יודיין, שני יצרים ברא הקב"ה, אחד יצר טוב ואחד יצר רע⁹⁷.

ומסיים כ"ק מו"ה אדמו"ר בתורת הכעש"ט, שענין המסיני על תורה ועבודה הוא אצל כל אחד לפי אופנו, כמבואר בענין "עבודה זרה" ("זרה" דייקא, ולא בלשון "עבודה אלילים" או "עבודה כוכבים"), עבודה שהיא זרה לכס⁹⁸, והיינו, שאצל כל אחד יש עבודה שהיא זרה לו, לפי אופנו.

טז. והענין כזה — בנוגע לפועל:

יהודי צריך לעמוד בתנועה של מסיני לא רק בעת תפלת שמרי"ע, כאשר נפש האלקות מושלת ושולטת בגלוי על גופו וכל עניניו, כיון שעומד "כעבדא קמי מרי", אלא אפילו כאשר מתעסק בעניני הגוף ונפש הבהמית, כאכליתו וכשתיתו וכטוילו וכעסקו במסחר — ענינים הקשורים עם הי"ד (עשר כחות) ונפש הבהמית — הרי זה צריך להיות י"ד של תיבת "יהודיים", שהי"ע הכפירה כע"ז באופן של מסיני. וזהו אופן פנימי יותר בעבודה ד"בכלל דרכיך דעה⁹⁹:

החייב "בכל דרכיך דעה" — הוא פסי"ד בשו"ע⁹⁸. אבל, ענין זה יכול להיות גם באופן שבעת האכילה מרגיש הוא את הטעם והעריכות שבלחם וכשר, ולכן מוסיף ואוכל עוד חזית... כיון ש"חיד אוכל יטעם"⁹⁹ — שזהו לפי שעבודתו אינה באופן של מסיני,

וכפי שרואים בפועל שבשעה שאדם נאבק להציל חיי נפשו, אויבו מרגיש טעם במאכל ומשקה, ואפילו לא בדבר שכל, כיון שעומד בסכנה וצריך להציל את עצם החיות והקיום שלו,

ומזה מוכן שכאשר העבודה בענינים השייכים לי"ד של נפש הבהמית היא באופן של חסיני — הנה תנועת המסיני שוללת בדרך מכלילת את התנהגות העריכות שבענינים הגשמיים.

וזהו אופן עמוק יותר בעבודה ד"בכלל דרכיך דעה" — שלא זו בלבד שבשעת האכילה אינו שוכח וזוכר אודות הקב"ה, אלא יתירה מזה, שהאכילה גופא ("דרכיך") היא כבחינת "יע את אלקי אביך¹⁰⁰" ("דעהו"): הוא לא מרגיש את הטעם והעריכות שבמאכל או במשקה, להיותו חדרור

97 (99) איוב נב, יא.

98 (100) דברי הימים"א, כח, ט.

97 (97) ראה ב"ב קי, א.

98 (98) אור"ח סול"א. שו"ע אורח"י שם סקנ"ז

ס"ב.

והרי ענין המסיני צריך להיות אצל יהודי לא רק בנוגע לע"ז, אלא גם בנוגע לכל עניני התורה,

— כמרומו בדברי הגמרא⁸⁹ בנוגע לע"ז, ש"כל הכופר בה כאילו מודה בכל התורה כולה", היינו, שענין הכפירה בע"ז הוא קו והכונה שנוגע בקיום כל התורה כולה —

וכידוע פס"ד הגמרא⁹⁰: "מה לי קטלה כולא מה לי קטלה פלגא", והיינו, שכאשר יהודי צריך לקיים מצוה, או להמנע מעשיית דבר שמתחווה לעשותו להיותו ענין של עבירה, היפך רצון הכורא, שזהו בבחינת "קטלה פלגא" — הרי זה צריך להיות באותו אופן כמו "קטלה כולא", כי מצד פנימיות העבודה הרי "מה לי קטלה כולא מה לי קטלה פלגא", והיינו, שבכל מצוה ומצוה צריכה להיות העבודה בשלימות — לא "כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרסי⁹¹", אלא מפני שכן הוא רצונו של הקב"ה, שלכל הנהגתו היא באופן של הקדמת נעשה לנשמע, מבלי להתחשב כלל עם מציאותו, שזוהי תנועת החס"ן.

והשם "בני ישראל" פירושו — "בן" שמקבל מ"ישיראל" ר"ת יש ששים ויבוא אותיות לחתרה⁹².

וענין זה שנקראים בתורה בשם "בני ישראל", נותן להם כח על ענין המסיני, היינו, שבבוא הזמן, כאשר נמשך מהתורה ע"י נביאים וכתובים עד לזמן דמגילת אסתר, איז תוכל להיות אצלם העבודה דמסירת-נפש.

וממשיך בתורת הכעש"ט, שכמגילה עצמה נזכר שש פעמים "יהודיים" בשני יודיין⁹³ — שמורה על עשר כחות של נפש האלקות ועשר כחות של נפש הטבעית.

[כלומר: אות י"ד רומז על הנפש, להיותה בצורת אות י"ד, שהרי יש בה עשר כחות. וכיון שבישיראל ישנם שתי נפשות, נפש הבהמית ונפש השנית שהיא נפש האלקות⁹⁴, לכן נאמר "יהודיים" בשני יודיין, ע"ש עשר כחות של נפש האלקות ועשר כחות של נפש הבהמית.

וע"ד דברי הגמרא במסכת ברכות⁹⁵ "מאי דכתב⁹⁶ וייצר ה' אלקים

89 קידושין נ, א.

90 (89) ראה גם שחת פורים שתי"ג ס"ה

91 (94) תניא ספ"א ורפ"ב.

92 (95) טא, א.

93 (96) בראשית ב, ז.

91 (91) אבות פ"א מ"ג.

92 (92) מג"ע אופן קפי.

ערום¹¹⁷, הנה כאשר רוצה למנוע יהודי מעבודתו, אינו אומר לו: עבור עבודה — שאז בודאי לא ישמע אליו, אלא אומר לו: עשה מצוה אחרת, וכוותו עבודו מצוה שהיא זרה לו.

ולדוגמא: במקום לעסוק במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, שדוחה את כל התורה כולה¹⁰⁹ — עוסק בענין אחר¹¹⁰.

אמנם, כיון שע"י הנהגה זו עובר הוא על רצון הבורא, אזי אין נפק"מ באיזה אופן עובר הוא על רצון הבורא, אפילו ע"י עשיית דבר טוב; ולכן, הנה לא זו בלבד שאינו יכול לומר על זה "הקדמותו את דבר ה'¹¹¹, אלא אדרבה, על זה אומרים לו: "תאטת את דבר ה'¹¹², כפי שמצינו גבי שאלו.

יט. וכפרטיות יותר:

איתא¹¹³ בגמרא¹¹⁴ על הפסוק¹¹⁵ "בן שנה שאלו במלכו" — "כבן שנה שלא טעם טעם חטא".

ומובן, שמה שהניח את אגג בחיים, וגם את מיטב הצאן והבקר — אין זה סתם מפני שלא רצה לציית להקב"ה, אלא ה"י לו טעם בדבר, טעם על פי שכל דקדושה. ולכן אמר "הקדמותו את דבר ה'", בחשבון, שלא זו בלבד שלא עשה היפך רצון ה', אלא אדרבה, בכך קיים דבר ה'.

שאלו ידע ענין הקרבנות, שע"י שלוקחים בהמה גשמיית ומקריבים אותה להקב"ה, מהפכים את החושך של גשם בהמי לאור של תכלית הורחבותה¹¹⁶, ומתוך החושך נעשה "חורן האור". ולכן חשב שאלו, שבשעה שישנה הזדמנות ליקח צאן ובקר של עמלק, שהוא "ראשית גוים"¹¹⁷, השורש לכל מניי ריע¹¹⁸ — שזהו החושך היותר גדול — וצאן ובקר זה יקריבו להקב"ה, אזי יהי ע"י יתרון האור היותר גדול.

אבל החסרון ה"י — ש"שאלו הלך אחר הטעם", הוא התנהג ע"פ הוראת השכל, וע"פ שכל יש לזה מקום. אך ה"י חסר אצלו בתכלית

109) ראה ה"ל ח"ח לאהר"י פ"ד ה"ג 913 ואילן. במחזורו זו ניתוספו עוד איות ואילן. ושי"ג.

צינני מ"ם ע"י המ"ל.

110) ראה גם ח"מ חכ"א ויש ע"י 61.

111) שמאל"א טו, ג.

112) שם, כג, כב.

113) ראה לק"ש ח"ג ע"י 905.

114) סעף זה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר.

115) ראה ח"מ מנ"א צה, א, ד"ה וכוך.

116) ש"ש (באדית) ונדפס בלק"ש ח"ג ע"י.

117) ח"מ (סת"מ תוס"פ ע"י וואילן). ובכ"פ.

בהכרה שזוהי "עבודה" שעל ידה מתקשר עם מקור החיות — "ואתם הרבקים בה" אלקיכם חיים כולכם היום"¹⁰¹, ועי"ז ניצל מה"מות" ו"רע" דלע"ז.

וזהו תכלית העבודה ד"בכל דרכיך דעהו" — שהדרך בעיניי והרשות עצמה קשורה עם דעת באלקות, כיון שמלכד אלקות אין לו שום דבר, שזוהי תועפת המס"ג.

יז. וכאופן כזה צריך יהודי לעמוד במשך כל השנה כולה:

"שנה" — היא מלשון שינוי¹⁰², לפי שבמשך השנה ישנם כל פורטי השינויים האפשריים בחיי האדם, שנכללים כשינויי הזמנים במשך י"ב חדשי השנה כפי שנימנו בכתוב¹⁰³: "זרע וקציר וקור וחום וקצין וחרוף".

וכאופן כזה צריכה להיות עבודתו של יהודי — שבכל מעמד ומצב שיהי, קור וחום וקצין וחרוף ויום ולילה, עומד הוא בהדתו כאופן ד"לא ישבותו"¹⁰⁴, להיות "יהודי" ש"כנפך בע"ז" מתוך מס"ג.

וכאשר בוחן את עצמו ורואה שעומד בנסיון — אזי מוכסח לו ש"נהפוך הוא"¹⁰⁴, היינו, שהענינים הלא-טובים, ענינים חומריים, נעשים אצלו ענינים גשמיים, ומהגשמיים עושה רוחניות, כלי לאלקות ודירה לו ית' בענינים התחתונים.

ועבודה זו כפי שהיתה בזמן הפורים, נרדטת מבני "ככל דור ודור . . . מדינה ומדינה ועיר ועיר"⁵, ועל זה הוכסחנו ש"ימי הפורים האלה לא יעבור מתוך היהודים חרם לא יסוף מזרעם"⁵, ובלשון חז"ל¹⁰⁵ — מגילת אסתר אינה בטלה.

ית. וע"פ האמור לעיל (ס"ז) בהדיק ד"עבודה זרה", "עבודה שהיא זרה לכס" — צריך להיות ענין הכפירה בעבודה זרה גם כנוגע לעבודה שהיא "זרה לו":

כיון שהיצי"ר הוא "אופן מלאכתו"¹⁰⁶ [ואף שנקרא "מלך זקן וכסיל"¹⁰⁷, מ"מ, "במלאכתו" הרי הוא "אומן", וכמ"ש¹⁰⁸ "והנחש ה"י

101) ואתחן ד, ו. וראה אבות דר"ג 105) ומב"ם ה"ל מגילה ספ"ב. וראה ספ"ל ד.

לקי"ש חכ"י ע"י 222. ושי"ג.

106) ראה שבת קה, ב.

עבודת הקודש ח"ד פ"י"ט.

107) נח ת, כב.

108) אסתר ט, א.

109) בראשית ג, א. וראה ח"מ ל"ה, ב.

בעבודה שהיא זרה לו — אין זה "הקמתו את דבר ה'", אלא החיפך הגמור¹²².

כא. וזהו הלימוד וההוראה לכל אחד ואחד בענינו:

הוחזרות ממכשול היא — לא רק שלא יכשל ח"ו בעבירה מדאורייתא או מדרבנן ועד לקדוקן קל של דברי סופרים, ואז יוכל לילך לבטח דרכו, אלא צריך להזהר גם מעבודה שהיא זרה לו.

ואל יהי דבר זה קל בעיניך, לומר, שגם אם יעסוק בעבודה שהיא זרה לו, יחסר לו רק בענין של "הידור מצוה", אבל עדיין עוסק הוא בענין של עבודה, וא"כ, מה הרעש?!...

על כך באה ההוראה מפורים:

צריכים לידע שהאפשרות לגזירת המן "להשמיד להרוג ולאכד את כל היהודים", שלא ישאר זכר ח"ו מכל ענין של יהדות, אפילו ענינים קטנים ביותר, שהיו "טף ונשים" — באה כותוצאה מכך ששואל ה'לך אחר הטעם ולא הרג מיד את אנג שממנו יצא המן הרשעני¹²³, לפי שטעה בכך שרצה למעט קימצא בענין הקבלת עול, ותמורת זה להביא קרבן לה', "זבח טוב" ו"חלב אלים", וענין זה הביא להמכשול ד"להשמיד להרוג ולאכד את כל היהודים" וכל עניני יהדות.

ולאידך גיסא, הכפירה בעבודה שהיא זרה לו, מהוה התחלה טובה להיות "מורה בכל התורה כולה", לקבל את כל התורה כולה וכל עניני, והיינו, שלא זו בלבד שחיי אצלו העבודה השייכת לו, אלא יהיו אצלו כל עניני התורה, גם הענינים שבגללם רצה לוותר על ההתסקנות מתוך קב"ע בעבודה השייכת לו.

וכפטריות — שע"י העבודה דקב"ע ומס"ג, באופן ש"יראת חטא קודמת לתכמתו¹²⁴, הנה "דא תרעא לאעלאה¹²⁴, שע"י"י יהי גם הענין ד"תכמתו", שנותנים לו מלמעלה הצלחו, גם כהכנה והשגה בתורה, ועד שזוכה ל"טוב טעם ודעת למדני¹²⁵, וטעם הדבר — "כי במצותיך האמונת¹²⁵, כיון שישנה ההקדמה דאמונה פשוטה, שמצדה עומדים בתנועה של מסירת-נפש.

122) ראה גם לק"ש ח"ג ע' 915 הערה פכ"ד. יל"ש בשלח רמז רסח.

124) זח"א ת, רש"א.

125) תהלים קיט, סו.

השלימות דקבלת עול¹¹⁹, בהביטורל בתכלית לרצון העליון — ודרי הקב"ה צוה "והחורמתם את כל אשר לך¹²⁰.

ועל זה השיב לו שמואל: "הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים¹²¹."

"זבח" ו"חלב" — מורה על העבודה שע"פ טעם; הוא עובד את הקב"ה עם כוחותיו הטובים ביותר, חלב ושומן, עם ראשית כחות הפנימיים — שכל, ואכן כך נדרש מיהודי, שיעבוד את הקב"ה לא רק בקבלת עול, אלא שגם יבין, כל מה שניתן להבנה, ועד שכל כוחותיו הטובים יהיו לה'. כן, אם עבודתו להקב"ה היא רק בקבלת עול, ללא הבנה וללא עריכות ("געשמאק"), נמצא, שעבודתו היא רק בהכחות התחתונים, כח המעשה וכו', אבל הוא לא נותן "כל חלב לה¹²¹."

אבל אעפ"כ, "שמוע" ו"להקשיב" — קבלת עול — טוב יותר מ"זבח" ו"חלב", שהו"ע ההשגה. כן, נוסף לכך שמצד השגה עלולים לטעות (כמעשה זה שה"י אצל שאול), הרי אפילו כאשר עבודה זו היא באופן שמכוונים לרצון העליון — כיון שהעבודה היא רק ע"פ שכל, אזי נשאר העובד ככל שלימות מצויאותו, חסר אצלו ההנחה והביטול להקב"ה שכאים מצד קבלת עול. ואע"פ שצריך להיות "כל חלב לה'", שצריכים לעבוד את הקב"ה גם עם השכל, אלא ענין זה גופא צריך לכוון מצד קבלת עול: כך הוא רצון העליון, שוה"י העבודה גם עם השכל, ולכן מבין הוא גם בשכלו.

כ. ומזה מוכן גם כנוגע ל"הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי", שהכוונה היא גם לעבודה שהיא זרה לו: יתכן שאצל משהו אחר נחשבת עבודה זו למצוה גדולה, קרבן מוכתר ביותר, "זבח טוב" ו"חלב אלים":

אבל כאשר נדרש ממנו לעסוק במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, שדוחה את כל הענינים שבחמורה, ואינו עושה זאת אלא עוסק

119) ולכן בגבל חטאו זה 'קדע ה' את

תמלכות ישראל" (שמאל-א טו, כח) מעליו, מדה נבד מדה: ענין המלכות הוא "שתהא איתתו" (סנהדרין כב, א. ולש"ס) הביטול

דקבלת עול, וחו"ג כ"כ שונתה מלכות לזר, כי

העבודה דדוד ה"י ש"רצו דוחמת" (תהלים

120) שמואל-א טו, ג.

121) שם, כב.

את כל היהודים", או "ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר"; אבל "מיתו יהודי" — לא היה ספק לאף אחד¹³²...

* * *

כך. בנוגע לגזירת המן שבאה עי"ז ש"הפיל פור הוא הגורל"¹³³ (שזהו ענינו של פורים, "על שם הפור"¹³⁴), שבו בטלה גזירה זו) — יאחא בגמרא¹³⁵: "כיון שנפל פור בחודש אדר שמח (המן) שמחה גדולה, אמר, נפל לי פור בידח שמח בו משה" (והגמרא מסיימת: "ולא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד").

ואינו מוכן:

מה הייתה השמחה גדולה של המן "שנפל פור בחודש אדר" דוקא — הרי הזמן הבגזירה צוי בתכלית במשך השנה הוא בחדשים תמוז ואב, שבהם "הנוכח צרות"¹³⁶, החל מחטא העגל עד לחורבן ביהמ"ק.

וכפרט שחטא העגל אירע קודם מיתח משה, ויחיה מזה, שלולי חטא העגל לא הי'חה מיתח משה, שהרי איתא בגמרא¹³⁷ "ישראל שעמד על הר סיני פסקה זזהמת", ומכואר בזה"ל¹³⁸ שאז נתבטל ענין המיתה שנגרם ע"י חטא עה"ד [וכדרשת חז"ל¹³⁹ על הפסוק¹⁴⁰ "חרות על הלחות", "אל תקרי חרות אלא חירות", שבמ"ת נעשה "חירות מלאך המות"], וכחטא העגל חזרה זזהמת¹⁴¹, וחור ונתחדש ענין המיתה, ונמצא, שלולי חטא העגל לא הי'חה מיתח משה.

וא"כ, אילו הי' נפל הפור בחדשים תמוז ואב — הי' המן יכול לשמח שמחה גדולה יותר, ולמה שמח שמחה גדולה כשנפל הפור בחודש אדר דוקא?

כה. והביאור בזה:

המן ידע שכאשר יודיע דבר הגזירה, יחילוי בני"י להתפלל להקב"ה, וכיון שתפלה פועלת, שהרי "תפלה עושה מחצה" או "כלה"¹⁴², חשב המן שתפלהם של בני"י יכולה לבטל את הגזירה.

132 ראה גם מבטח "ג אדר ב' שנה זו

(אג"ק חיי"ח ס"ע רסט ואילך). וש"ג.

133 אסתר ג' ז' ט' כד.

134 שם, כז.

135 מגילה יג' ב.

136 לשהן השי"ט — ר"ה ית' ב. וראה

גם זח"ב ערה, א.

כה. וזוהי ההוראה מהגמילה — לפי ביאור הבצע"ט הנ"ל — באופן ש"יזכרם לא יסוף מזרעם":

כל אחד בענינו צריך לידע שלכל לראש עליי לקיים את המצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, ורק אח"כ יכול לחפש ענינים שבהם מרגיש עריכות ("צעשמשאק") והכנה והשגה יותר, וחושב שעל ידם דוקא יזכה לגן-עדן, ש"י עולמות, וכל עניני שכי.

ואין זה באופן שכאשר ילך בסדר זה יחסר לו משהו, אלא באופן שיהיה אצלו כל עניני שכי בכל הפרטים,

ועד להשכר שעליו נאמר¹³⁶ "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו",

וכדאיתא במדרש בפי' לך¹³⁷: "אמר ישעי' חכיתי לה' המסתיר פניי¹³⁸... אין לך שעה קשה כאותה שעה שכתב בה ואנכי הסתר אסתיר פני בעת ההיא¹³⁹, ומאותה שעה קייתי לו" — שזהו ע"י מ"ש "יעשה למחכה לו"¹⁴⁰, שע"י באים להגילוי ד"עין לא ראתה אלקים זולתך", כדאיתא בגמרא¹⁴¹ "כל הנביאים לא נתבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלקים זולתך",

וריינו, שע"י ההנהגה ד"חכיתי לה' המסתיר פניו", שלכן גם עבודתו היא באופן ד"הסתר אסתיר פני", לא מצד הכנה והשגה, אלא מצד תנועה של קב"ע ומט"ן — אזי "יעשה למחכה לו", שזה"ר"ע עולם הבא ש"עין לא ראתה אלקים זולתך", שהוא נעלה יותר מכל היעדים שאמרו בחושב"כ וכתושב"ע"פ.

* * *

כג. בהתאם להמנהג בפורים לומר גם "פורים-תורה" — ישנה תוראה נוספת מזה שבני"י נקראים במגילה בשם "יהודים":

בין המן שצעק "להשמיז להרוג ולאבד את כל היהודים", לבין מרדכי היהודי שצעק "ונתפוך הוא", "ליהודים היחה אורה ושמחה וששון ויקר" — החילוק הוא מן הקצה אל הקצה: וביניהם היו גם אחשוורוש ושורי.

אמנם, כל הפלגות והמחלוקות היחה אם "להשמיז להרוג ולאבד

126 ישעי' סד' ג.

127 ב"י פמ"ב, ג.

128 ישעי' ח' יד.

129 וילך לא, ית.

130 ראה סד"ה ויהי אומן את הדיסה

עטר"ת (סד"מ עטר"ת ס"ע ש"ב).

131 ברכות לו, ב.